

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ *ΚΑΙ* ΔΙΚΑΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΛ. ΓΚΟΡΤΣΟΣ
ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΛΙΒΑΔΑ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗ

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ - Αθήνα 2002

Α΄ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

1. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Τον Ιούλιο του 2002, η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία έδωσε στη δημοσιότητα αναθεωρημένο συμβουλευτικό κείμενο αναφορικά με τις ορθές πρακτικές για τη διαχείριση και εποπτεία του λειτουργικού κινδύνου (Sound Practices for the Management and Supervision of Operational Risk)⁽¹⁾. Με την εν λόγω έκθεση, η οποία αναμένεται να οριστικοποιηθεί εντός του έτους, επιδιώκεται η διαμόρφωση ενός συγκεκριμένου πλαισίου αναφορικά με την αποτελεσματική διαχείριση και εποπτεία του λειτουργικού κινδύνου στον οποίο εκτίθενται οι τράπεζες, το οποίο να αποτελεί χρήσιμο σημείο αναφοράς τόσο για τις ίδιες τις τράπεζες όσο και για τις εποπτικές τους αρχές κατά την αξιολόγηση της καταλληλότητας των πολιτικών και πρακτικών που χρησιμοποιούν οι πρώτες για τη διαχείριση του κινδύνου.

Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή προτείνει την καθιέρωση δέκα (10) αρχών οι οποίες συνοψίζονται σε τέσσερις (4) θεματικές ενότητες:

- τη διαμόρφωση ενός κατάλληλου περιβάλλοντος για τη διαχείριση του κινδύνου (αρχές 1-3),
- τον εντοπισμό, την αξιολόγηση, τον έλεγχο και τον περιορισμό του κινδύνου (αρχές 4-7),
- το ρόλο των εποπτικών αρχών (αρχές 8-9), και
- τη δημοσιοποίηση στο κοινό στοιχείων αναφορικά με την έκθεση στον κίνδυνο (αρχή 10).

Αξιοσημείωτο στοιχείο της έκθεσης αποτελεί το γεγονός ότι, χωρίς να δίνει συγκεκριμένο ορισμό της έννοιας του λειτουργικού κινδύνου, υιοθετεί μια τυπολογία περιστατικών τα οποία αποτελούν εκφάνσεις αυτού του κινδύνου και έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα, διότι μπορούν να προκαλέσουν σημαντικές ζημιές σε περίπτωση επέλευσης. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται ενδεικτικά οι απάτες (εσωτερικές ή από τρίτους σε βάρος τραπεζών), η καταστροφή περιουσιακών στοιχείων, η διακοπή της λειτουργίας συστημάτων και η αδυναμία εκπλήρωσης υποχρεώσεων έναντι της πελατείας.

2. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΚΑΙ ΣΧΕΣΗ ΕΠΟΠΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΜΕ ΕΛΕΓΚΤΕΣ: ΜΙΑ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Μια ακόμα έκθεση της Επιτροπής της Βασιλείας είδε το φως της δημοσιότητας κατά τη διάρκεια της επισκοπούμενης περιόδου. Τον Αύγουστο, εκδόθηκε μια επισκόπηση των πρακτικών που ακολουθούν οι τράπεζες αναφορικά με τις διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου (Internal Audit in Banks and the Supervisors' Relationship with Auditors: a Survey⁽²⁾).

⁽¹⁾ Το πρώτο συνοδευτικό κείμενο είχε εκδοθεί το Δεκέμβριο του 2001. Τόσο το πρώτο όσο και το δεύτερο συμβουλευτικό κείμενο είναι δημοσιευμένα στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις της Επιτροπής της Βασιλείας: <http://www.bis.org/publ/bcbs86.pdf> και <http://www.bis.org/publ/bcbs91.pdf>.

⁽²⁾ Η επισκόπηση είναι δημοσιευμένη στην ηλεκτρονική διεύθυνση της Επιτροπής της Βασιλείας: <http://www.bis.org/publ/bcbs92.pdf>.

Η επισκόπηση διενεργήθηκε από την Accounting Task Force της Επιτροπής της Βασιλείας για την περίοδο 2001 και 2002 (α' εξάμηνο) βάσει ενός δείγματος 71 τραπεζών από 13 χώρες⁽³⁾. Διαμορφώθηκε με βάση τις αρχές που υιοθετήθηκαν επί του θέματος από την Επιτροπή της Βασιλείας στην ομώνυμη έκθεση του Αυγούστου του 2001⁽⁴⁾ και διερευνά, εκτός από τις πρακτικές των τραπεζών, τον τρόπο με τον οποίο έχουν διαμορφωθεί οι σχέσεις μεταξύ εποπτικών αρχών, εσωτερικών ελεγκτών και εξωτερικών ελεγκτών. Η χρησιμότητά της έγκειται στη δυνατότητα εξαγωγής συμπερασμάτων αναφορικά με την τήρηση των υιοθετηθεισών αρχών από ένα αρκετά αντιπροσωπευτικό δείγμα τραπεζών (που όλες προέρχονται, πάντως, από τις οικονομικά πιο ανεπτυγμένες χώρες).

3. ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥΜ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ (FINANCIAL STABILITY FORUM)

Στις αρχές Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκε στο Τορόντο η εξαμηνιαία συνεδρίαση του Φόρουμ Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Υπενθυμίζεται ότι έργο του εν λόγω φορέα, ο οποίος συνεστήθη το 1999, είναι ο συντονισμός των ενεργειών των μελών του για την προώθηση της διασφάλισης της σταθερότητας του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος, τη βελτίωση των όρων της λειτουργίας των αγορών και τη μείωση της έκθεσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος σε συστημικούς κινδύνους⁽⁵⁾.

Οι τέσσερις θεματικές ενότητες που απασχόλησαν το Φόρουμ ήταν:

- οι εν δυνάμει πηγές αστάθειας του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος,
- οι αδυναμίες που αναδείχθηκαν, μετά τα λογιστικά σκάνδαλα εταιρειών στις ΗΠΑ, στα θεμελιώδη δεδομένα των αγορών,
- οι συνθήκες διαφάνειας στην αγορά παροχής ανασφαλιστικών υπηρεσιών, και
- η πρόοδος που επιτελείται στα εξω-χώρια χρηματοπιστωτικά κέντρα (offshore financial centers) για την εφαρμογή των διεθνών προτύπων που έχει υιοθετήσει το Φόρουμ⁽⁶⁾.

Αναφορικά με το πρώτο ζήτημα, τα μέλη του Φόρουμ εντόπισαν ως κυριότερο τρέχον (όχι όμως ιδιαίτερα ανησυχητικό) πρόβλημα για τη σταθερότητα του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος τους χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης της οικονομίας (κυρίως στις αναπτυσσόμενες οικονομίες). Επισημάνθηκε η αύξηση των ποσοστών επικινδυνότητας (risk premia) στις περισσότερες αγορές λόγω αυτής της μακροοικονομικής εξέλιξης και διαπιστώθηκε ότι προβλήματα φερεγγυότητας τραπεζών και άλλων ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών φορέων εμφανίζονται σε μεμονωμένες περιπτώσεις, κυρίως λόγω της αποτελεσματικότητας των συστημάτων διαχείρισης κινδύνων που εφαρμόζονται από τις επιχειρήσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα. Εύλογα, πάντως, προέκυψε το συμπέρασμα ότι οι συνθήκες στη διεθνή οικονομία δικαιολογούν την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των εποπτικών αρχών τόσο σε διατομεακό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Σε ό,τι αφορά εξάλλου τις αδυναμίες που αναδείχθηκαν στα θεμελιώδη δεδομένα των αγορών μετά τα λογιστικά σκάνδαλα ορισμένων σημαντικών εισηγμένων εταιρειών στις ΗΠΑ, το Φόρουμ προχώρησε σε επισκόπηση των πρωτοβουλιών που αναλήφθηκαν από επιχειρήσεις, εθνικές εποπτικές αρχές και κυβερνήσεις, καθώς και από τους διεθνείς οργανισμούς που επεξεργάζονται διεθνή πρότυπα για τη διασφάλιση της σταθερό-

(3) Οι εν λόγω χώρες είναι εκείνες που εκπροσωπούνται στην Επιτροπή της Βασιλείας, η Αυστρία και η Σιγκαπούρη.

(4) Η έκθεση αυτή είναι δημοσιευμένη στην ηλεκτρονική διεύθυνση της Επιτροπής της Βασιλείας: <http://www.bis.org/publ/bcbs84.pdf>.

(5) Η δημιουργία του Φόρουμ, το οποίο εδρεύει στα γραφεία της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών, ήταν πρόταση της Έκθεσης Tietmeyer με τίτλο "International Cooperation and Coordination in the Area of Financial Market Supervision and Surveillance", η οποία υποβλήθηκε στη σύνοδο της Βόννης των Υπουργών Οικονομικών και των Διοικητών των Κεντρικών Τραπεζών των κρατών μελών του G-7 που πραγματοποιήθηκε το Φεβρουάριο του 1999. Αναλυτικές πληροφορίες για το έργο και τους στόχους του FSF είναι διαθέσιμες στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.fsforum.org>.

(6) Τα δώδεκα διεθνή πρότυπα που έχει υιοθετήσει το Φόρουμ για την επίτευξη των στόχων του, και τα οποία έχουν εκδοθεί από διάφορους διεθνείς φορείς (π.χ. IMF, OECD, IOSCO, IAIS, World Bank) είναι διαθέσιμα στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.fsforum.org/Standards/KeyStds.html>.

τητας της αγοράς (σχετικά με την εταιρική διακυβέρνηση, την περαιτέρω αναβάθμιση των διεθνών λογιστικών και ελεγκτικών προτύπων, και την αύξηση της διαφάνειας αγορών και συναλλαγών). Βάσει των συμπερασμάτων που προέκυψαν, το Φόρουμ προέβη μάλιστα στη σύνταξη σχετικής έκθεσης με προτάσεις περαιτέρω βελτίωσης, η οποία υποβλήθηκε τον Οκτώβριο στους Υπουργούς Οικονομικών και τους Διοικητές των Κεντρικών Τραπεζών των κρατών μελών του G-7.

4. ΕΝΑΡΞΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΓΓΥΗΣΗΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ (IADI)

Κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών μηνών του 2002 άρχισε η λειτουργία της Διεθνούς Ένωσης Συστημάτων Εγγύησης Καταθέσεων (International Association of Deposit Insurers, IADI). Η εν λόγω Ένωση ιδρύθηκε το Μάιο του τρέχοντος έτους με στόχο τη διαμόρφωση δομημένης συνεργασίας μεταξύ των συστημάτων εγγύησης καταθέσεων σε διεθνές επίπεδο και, κατ' αυτόν τον τρόπο, τη συμβολή στη διασφάλιση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος⁽⁷⁾. Επισημαίνεται ότι ενώ τα μέλη της Ένωσης υπερβαίνουν τα 25, από το χώρο της Ευρωπαϊκής Κοινότητας συμμετέχουν μόνον τα συστήματα εγγύησης καταθέσεων της Γαλλίας και της Σουηδίας⁽⁸⁾.

Τον Αύγουστο συστάθηκαν οι πέντε μόνιμες επιτροπές της Ένωσης, μέσω των οποίων επιδιώκεται η υλοποίηση του έργου της και η στήριξη της λειτουργίας της. Συστάθηκαν, επίσης, τέσσερις περιφερειακές επιτροπές (Αφρικής, Ασίας, Καραϊβικής και Λατινικής Αμερικής), το έργο των οποίων συνίσταται στην προώθηση θεμάτων κοινού (περιφερειακής εμβέλειας) ενδιαφέροντος.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

1. ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑΣ (ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ LAMFALUSSY) ΣΤΟΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Το Σεπτέμβριο του τρέχοντος έτους, η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή⁽⁹⁾ υπέβαλε στο Συμβούλιο ECOFIN έκθεση αναφορικά με την καθιέρωση της διαδικασίας της επιτροπολογίας στον τραπεζικό (και τον ασφαλιστικό) τομέα. Η έκθεση αυτή βασίζεται στα πορίσματα της Επιτροπής Lamfalussy αναφορικά με την καθιέρωση της διαδικασίας της επιτροπολογίας στον τομέα των κεφαλαιαγορών, η οποία έχει ήδη τεθεί σε εφαρμογή⁽¹⁰⁾.

⁽⁷⁾ Η Ένωση συνεχίζει το έργο που ξεκίνησε στο πλαίσιο λειτουργίας του Φόρουμ Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας αναφορικά με την παροχή κατευθυντήριων αρχών ως προς την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εγγύησης καταθέσεων. Αναλυτικές πληροφορίες για το έργο και τους στόχους της IADI είναι διαθέσιμες στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.iadi.org>.

⁽⁸⁾ Η συνεργασία των συστημάτων εγγύησης καταθέσεων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας πραγματοποιείται, αντίθετα, στο Ευρωπαϊκό Forum Συστημάτων Εγγύησης Καταθέσεων (EFDI) που συστάθηκε τον Ιούλιο του 2002. Βλέπε σχετικά το άρθρο του κ. Διακόπουλου στο παρόν τεύχος του Δελτίου (TEK, σελ. 37).

⁽⁹⁾ Η σύνθεση και η αποστολή της εν λόγω επιτροπής καθορίζονται στο άρθρο 114 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

⁽¹⁰⁾ Στη σύνοδο του Συμβουλίου στις 17 Ιουλίου 2000, αποφασίστηκε η σύσταση της Επιτροπής Σοφών για τη ρύθμιση των ευρωπαϊκών αγορών κινητών αξιών. Στην τελική της έκθεση, η επιτροπή αυτή (καλούμενη επίσης Επιτροπή Lamfalussy) πρότεινε την καθιέρωση νέων νομοθετικών τεχνικών βάσει μιας προσέγγισης σε τέσσερα επίπεδα: αρχές-πλαίσιο, εκτελεστικά μέτρα, συνεργασία και εφαρμογή. Στο επίπεδο 1, η Οδηγία περιορίζεται στη διατύπωση κυρίως του γενικού πλαισίου, ενώ στο επίπεδο 2, η Επιτροπή επικουρούμενη από δύο επιτροπές, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κεφαλαιαγορών (European Securities Committee-ESC) και την Επιτροπή Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών των Αγορών Κινητών Αξιών (Committee of European Securities Regulators-CESR), θεσπίζει τα εκτελεστικά μέτρα εφαρμογής των γενικών κανόνων-πλαίσιο του επιπέδου 1.

Σύμφωνα με τις προτάσεις της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής, η έκδοση των κοινοτικών Οδηγιών που αφορούν στην ενιαία τραπεζική αγορά θα πρέπει να εκδίδονται σύμφωνα με την ακόλουθη διαδικασία:

(α) Οι οδηγίες (οι οποίες εκδίδονται με τη διαδικασία της συναπόφασης μεταξύ Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου) θα είναι Οδηγίες-πλαίσιο, μέσω των οποίων θα τίθενται οι βασικές κατευθυντήριες αρχές του ρυθμιζόμενου μέτρου (επίπεδο 1).

(β) Η εξειδίκευση των διατάξεων των Οδηγιών θα γίνεται μέσω τεχνικών Οδηγιών της Επιτροπής, η οποία θα επικουρείται στο έργο της από μια ειδική Ευρωπαϊκή Τραπεζική Επιτροπή, με τη συμμετοχή εκπροσώπων των εθνικών κυβερνήσεων (και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ως παρατηρητή) (επίπεδο 2).

(γ) Η παρακολούθηση της εφαρμογής των διατάξεων των Οδηγιών από τα κράτη μέλη ανατίθεται σε μια ακόμη επιτροπή, με τη συμμετοχή τόσο των αρμοδίων εποπτικών αρχών των κρατών μελών όσο και των κεντρικών τους τραπεζών (στην περίπτωση των κρατών, όπου η κεντρική τράπεζα δεν έχει αρμοδιότητα άσκησης προληπτικής εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων) (επίπεδο 3).

Στην έκθεση προβλέπεται, επίσης, η δημιουργία μιας τεχνικής επιτροπής, στο επίπεδο 3, στην οποία θα εκπροσωπούνται οι τομεακές επιτροπές του επιπέδου 3 (για τον τραπεζικό τομέα, την κεφαλαιαγορά (πρόκειται για την CESR) καθώς και τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις και τα συνταξιοδοτικά ταμεία) και η οποία θα παρακολουθεί θέματα που αφορούν τους σύνθετους χρηματοπιστωτικούς ομίλους (financial conglomerates).

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων μηνών του 2002 θα ακολουθηθεί διαδικασία διαβούλευσης με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς (περιλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας στην οποία εκπροσωπείται και η Ένωση Ελληνικών Τραπεζών), ώστε η προτεινόμενη διαδικασία της επιτροπολογίας να υιοθετηθεί από το Συμβούλιο Ecofin το αργότερο στις αρχές της Ελληνικής Προεδρίας το α' εξάμηνο του 2003.

2. ΠΡΟΤΑΣΗ ΟΔΗΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗ ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Αναφορικά με το εν λόγω θέμα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναμένεται να εκδώσει τροποποιημένο κείμενο πρότασης Οδηγίας κατά τα μέσα Νοεμβρίου, το οποίο θα τεθεί σε διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους φορείς.

3. ΠΡΟΤΑΣΗ ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ, ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΠΟΥ ΑΝΗΚΟΥΝ ΣΕ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥΣ ΟΜΙΛΟΥΣ ΕΤΕΡΟΓΕΝΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ (ΧΟΕΔ)⁽¹¹⁾

Στις 12 Σεπτεμβρίου του τρέχοντος έτους το Συμβούλιο εξέδωσε κοινή θέση για την πρόταση Οδηγίας σχετικά με τη συμπληρωματική εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ομίλων. Η κοινή θέση του Συμβουλίου διαμορφώθηκε λαμβάνοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και τις τροποποιήσεις που υπέβαλε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατά την πρώτη ανάγνωση της πρότασης Οδηγίας.

Το Συμβούλιο, στην εν λόγω θέση του, τροποποιεί αρκετές διατάξεις της αρχικής πρότασης Οδηγίας και εισάγει αντίστοιχα ορισμένες νέες διατάξεις. Οι τροποποιήσεις αφορούν κυρίως τα εξής:

- τον ορισμό του “ομίλου”,
- τον υπολογισμό της κεφαλαιακής επάρκειας,
- την κατάργηση πολλαπλού υπολογισμού κεφαλαίων,
- τη συγκέντρωση κινδύνων και τις συναλλαγές στο εσωτερικό του ομίλου,
- τη διαδικασία ορισμού συντονιστή (lead supervisor),

⁽¹¹⁾ COM (2001) 213 τελικό, 31/07/2001.

- τις επικαλύψεις σε επίπεδο υποβολής στοιχείων,
- την εποπτεία ομίλων των οποίων η μητρική επιχείρηση βρίσκεται εκτός της Κοινότητας.

Σε ό,τι αφορά στις νέες διατάξεις, οι κυριότερες από αυτές αφορούν:

- την κοινοποίηση της διαδικασίας προσδιορισμού ενός ΧΟΕΔ,
- τις προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούν τα διευθυντικά στελέχη εταιρειών χαρτοφυλακίου μικτής δραστηριότητας,
- τις διαδικασίες για την εποπτική αντιμετώπιση (σε επίπεδο ομίλου) των εταιρειών διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων ως οντοτήτων που ανήκουν στο χρηματοπιστωτικό τομέα.

Σε συνέχεια της κοινής θέσης του Συμβουλίου αναμένεται η δεύτερη ανάγνωση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η οποία έχει προγραμματιστεί για το Νοέμβριο του 2002.

4. ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΤΙΣ ΕΠΟΠΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ (FINANCIAL REPORTING)

Αναφορικά με το εν λόγω θέμα, το Forum Group on Financial Reporting, το οποίο λειτουργεί υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και κατόπιν σχετικής εντολής του Συμβουλίου ECOFIN, εξετάζει τρόπους αναδιαμόρφωσης του υφιστάμενου πλαισίου υποβολής στοιχείων στις εποπτικές αρχές προκειμένου να αποφεύγονται επικαλύψεις και να περιοριστεί ο φόρτος εργασίας που επιβάλλει η εν λόγω υποχρέωση. Η μελέτη του Forum Group, η οποία είναι υπό διαμόρφωση και αναμένεται να οριστικοποιηθεί τον Οκτώβριο του τρέχοντος έτους, εξετάζει τα προβλήματα του υφιστάμενου πλαισίου και προτείνει συστάσεις για την επίλυση τους, λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις υποβολής στοιχείων που θα προκύψουν από την εφαρμογή των νέων ρυθμίσεων για την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών (Basel Accord II), την Οδηγία για τη συμπληρωματική εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ομίλων, τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα κ.λπ.

Η εν λόγω μελέτη θα υποβληθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στη συνεδρίαση του Συμβουλίου ECOFIN που είναι προγραμματισμένη για το Δεκέμβριο του 2002.

Β' ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΑΓΟΡΩΝ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

1. ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ (MARKET ABUSE)

Στις 30 Μαΐου 2001 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε, όπως είναι γνωστό, πρόταση Οδηγίας⁽¹²⁾ σχετικά με τις πράξεις προσώπων που κατέχουν εμπιστευτικές πληροφορίες και τις πράξεις χειραγώγησης της αγοράς, η οποία θα εκδοθεί σύμφωνα με τη διαδικασία επιτροπολογίας της Εκθεσης Lamfalussy. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε, το Μάρτιο του 2002, γνωμοδότηση της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών των Αγορών Κινητών Αξιών (εφεξής CESR), σε ό,τι αφορά τα εκτελεστικά μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν για την εφαρμογή συγκεκριμένων άρθρων της Οδηγίας⁽¹³⁾. Η CESR συνέστησε για το σκοπό αυτό ειδική

⁽¹²⁾ Για μια αναλυτική παρουσίαση της πρότασης Οδηγίας, βλέπε Β. Παπαϊωαννόπουλο, «Προς ένα ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο ενάντια στην κατάχρηση αγοράς», που δημοσιεύεται στο παρόν τεύχος του ΔΕΛΤΙΟΥ, Βλέπε επίσης Π. Σταϊκούρα, «Προς ένα νέο νομικό πλαίσιο για την ρύθμιση των καταχρηστικών πρακτικών στην αγορά», ΕΕμπΔ 2002, σελ. 508 επ..

⁽¹³⁾ Βλ. Provisional Request for Technical Advice on Possible Implementing Measures on the future Directive on Insider Dealing and Market Manipulation, 27 March 2002. Ο χαρακτηρισμός του αιτήματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς την CESR ως προσωρινού έγκειται στο ότι το κείμενο της πρότασης Οδηγίας δεν είχε οριστικοποιηθεί ακόμη.

ομάδα εμπειρογνομόνων με πρόεδρο τον Πρόεδρο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς κ. Σ. Θωμαδάκη, και, τον Ιούλιο του 2002, έθεσε προς δημόσια διαβούλευση τις σχετικές προτάσεις της⁽¹⁴⁾.

Το κείμενο της CESR περιλαμβάνει πέντε ενότητες, στις οποίες εξετάζονται τα ακόλουθα θέματα:

- ο ορισμός της έννοιας των εμπιστευτικών πληροφοριών,
- ο ορισμός της έννοιας των πράξεων χειραγώγησης της αγοράς,
- ο τρόπος και ο χρόνος ανακοίνωσης των εμπιστευτικών πληροφοριών από τους εκδότες χρηματοπιστωτικών μέσων,
- η παρουσίαση των χρηματοοικονομικών αναλύσεων και
- οι κατηγορίες εξαιρέσεων από τις γενικές απαγορεύσεις της Οδηγίας.

Ειδικότερα:

α) Σε ό,τι αφορά τον ορισμό της έννοιας των *εμπιστευτικών πληροφοριών*, εξετάζονται τα κριτήρια και οι παράγοντες, που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για το πότε και υπό ποιες προϋποθέσεις πρέπει να θεωρείται – σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον ορισμό της πρότασης Οδηγίας (άρθρο 1 πρότασης Οδηγίας) – ότι μια πληροφορία:

- έχει χαρακτήρα συγκεκριμένο,
- αφορά έναν ή περισσότερους εκδότες χρηματοπιστωτικών μέσων ή ένα ή περισσότερα χρηματοπιστωτικά μέσα,
- μπορεί, εάν γίνει γνωστή στο κοινό, να επηρεάσει αισθητά την τιμή αυτών των χρηματοπιστωτικών μέσων ή την τιμή των συνδεομένων με αυτά παραγώγων μέσων, καθώς επίσης και τους παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό των παραγώγων μέσων που πρέπει να καλύπτονται από τον ορισμό των εμπιστευτικών πληροφοριών.

β) Σε ό,τι αφορά τον ορισμό των *πράξεων χειραγώγησης της αγοράς*, εξετάζονται τα κριτήρια και οι παράγοντες που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για το πότε και υπό ποιες προϋποθέσεις πρέπει να θεωρείται – σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον ορισμό της πρότασης Οδηγίας (άρθρο 1 πρότασης Οδηγίας) – ότι μέσω μιας συναλλαγής ή εντολής για τη διενέργεια συναλλαγής:

- δίδονται ή είναι πιθανό να δοθούν ψευδείς ή παραπλανητικές ενδείξεις για την προσφορά, τη ζήτηση ή την τιμή ενός χρηματοπιστωτικού μέσου,
- διαμορφώνεται από ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ενεργούν από κοινού η τιμή ενός ή περισσότερων χρηματοπιστωτικών μέσων σε μη κανονικό ή τεχνητό επίπεδο,
- χρησιμοποιούνται τεχνητοί μηχανισμοί.

γ) Σχετικά με την προσήκουσα *ανακοίνωση* των εμπιστευτικών πληροφοριών από τους εκδότες των χρηματοπιστωτικών μέσων (άρθρο 6 πρότασης Οδηγίας), εξετάζονται τα κριτήρια και οι παράγοντες που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σχετικά με:

- το πότε μια πληροφορία πρέπει να θεωρείται ότι έχει ανακοινωθεί στο κοινό,
- τους κατάλληλους τρόπους ανακοίνωσης της πληροφορίας,
- τον προσδιορισμό του εάν η ανακοίνωση είναι πλήρης, άμεση, ακριβής και μη παραπλανητική,
- τον έλεγχο του εάν η ανακοίνωση της πληροφορίας έγινε το συντομότερο δυνατό, και
- τους παράγοντες που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στην περίπτωση καθυστέρησης δημοσιοποίησης της πληροφορίας.

δ) Περαιτέρω, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 4 της πρότασης Οδηγίας, τα κράτη μέλη καλούνται να επιβάλλουν στα φυσικά και/ή νομικά πρόσωπα που ευθύνονται για την *εκπόνηση χρηματοοικονομικών αναλύσεων και για τη διάδοση των αποτελεσμάτων τους* στο κοινό, να εξασφαλίζουν την αμερόληπτη παρουσίαση των αποτελεσμάτων και να γνωστοποιούν τα συμφέροντα ή τις συγκρούσεις συμφερόντων τους που σχετίζονται με τα χρηματοπιστωτικά μέσα, τα οποία αφορά η πληροφορία. Στο κείμενο της CESR

⁽¹⁴⁾ Το συμβουλευτικό κείμενο της CESR είναι διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: www.europafesco.org και www.hcmc.gr.

εξετάζονται συνελπώς οι τρόποι, με τους οποίους θα πρέπει να παρουσιάζονται οι αναλύσεις και οι πληροφορίες ανάλογα με τη δραστηριότητα που αφορούν, καθώς επίσης και τα κριτήρια για τη γνωστοποίηση περιπτώσεων συγκρούσεων συμφερόντων.

- ε) Τέλος, στην πέμπτη ενότητα του συμβουλευτικού κειμένου της CESR προτείνονται εκτελεστικά μέτρα για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 8 της πρότασης Οδηγίας, σύμφωνα με το οποίο οι γενικές απαγορεύσεις της Οδηγίας δεν εφαρμόζονται στις πράξεις σε ίδιες μετοχές που διενεργούνται στο πλαίσιο προγραμμάτων επαναγοράς ιδίων μετοχών και στα μέτρα σταθεροποίησης ενός χρηματοπιστωτικού μέσου, εφόσον οι σχετικές συναλλαγές διενεργούνται με τους όρους που έχουν συμφωνηθεί για το σκοπό αυτό.

Η προθεσμία για την υποβολή σχολίων στην CESR από τους ενδιαφερόμενους φορείς έληξε στις 30 Σεπτεμβρίου 2002, ενώ το κείμενο της γνωμοδότησης αναμένεται να οριστικοποιηθεί αφού ληφθούν υπόψη τα αποτελέσματα της διαβούλευσης, μέχρι το τέλος του 2002.

2. ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Όπως είναι γνωστό, η Επιτροπή εξέδωσε στις 30 Μαΐου 2001 πρόταση Οδηγίας για τα ενημερωτικά δελτία⁽¹⁵⁾. Η νομοθετική αυτή πρωτοβουλία αποτέλεσε αντικείμενο πρώτης ανάγνωσης από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το οποίο πρότεινε στις 14 Μαρτίου 2002 τροπολογίες στο κείμενο της Επιτροπής. Στις 9 Αυγούστου υποβλήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τροποποιημένη πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το ενημερωτικό δελτίο που πρέπει να δημοσιεύεται κατά τη δημόσια προσφορά κινητών αξιών ή την εισαγωγή τους προς διαπραγμάτευση και την τροποποίηση της Οδηγίας 2001/34/ΕΚ⁽¹⁶⁾.

Η τροποποιημένη πρόταση Οδηγίας, στην οποία λαμβάνονται υπόψη πολλά από τα θέματα που τέθηκαν από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, υποβλήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με γνώμονα, αφενός μεν την επιτάχυνση της νομοθετικής διαδικασίας στο πλαίσιο των προσδοκιών που εκφράστηκαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης και αφετέρου, την ενσωμάτωση νέων στοιχείων ευελιξίας για τις επιχειρήσεις που δεν περιλαμβάνονταν στην αρχική πρόταση.

Οι κυριότερες τροποποιήσεις σε σχέση με την αρχική πρόταση Οδηγίας της Επιτροπής είναι οι ακόλουθες:

- Καθιέρωση αυστηρότερων προτύπων γνωστοποίησης, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, για τη δημόσια προσφορά κινητών αξιών και την εισαγωγή τους προς διαπραγμάτευση.
- Καθιέρωση ειδικού κοινοτικού καθεστώτος για τις κινητές αξίες που προορίζονται για διαπραγμάτευση μόνο μεταξύ επαγγελματιών.
- Καθιέρωση νέων μορφών ενημερωτικών δελτίων για τους εκδότες που πραγματοποιούν συχνά εκδόσεις και επιβολή υποχρέωσης στις επιχειρήσεις, των οποίων οι κινητές αξίες εισάγονται για διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά, να επικαιροποιούν τα πληροφοριακά στοιχεία για τους εκδότες τουλάχιστον μια φορά το χρόνο.
- Καθιέρωση δυνατότητας προσφοράς ή εισαγωγής τίτλων προς διαπραγμάτευση βάσει απλής κοινοποίησης του ενημερωτικού δελτίου που έχει εγκριθεί από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους καταγωγής.
- Συγκέντρωση των αρμοδιοτήτων ελέγχου στις αρμόδιες διοικητικές αρχές του κράτους μέλους καταγωγής.
- Πιο εκτεταμένη χρήση της διαδικασίας επιτροπολογίας.

Οι Ευρωπαϊκές Ενώσεις του Πιστωτικού Τομέα⁽¹⁷⁾ απέστειλαν τον Ιούλιο του 2002, πριν την ψήφιση της τρο-

⁽¹⁵⁾ Βλέπε σχετικά άρθρο Χ. Μερτζάνη, «Η πρόταση Οδηγίας για το ενημερωτικό Δελτίο αναφορικά με την εισαγωγή και διακίνηση εταιρικών τίτλων στο χρηματιστήριο», που δημοσιεύεται στο παρόν τεύχος του ΔΕΛΤΙΟΥ.

⁽¹⁶⁾ COM (2002) 460 τελικό, 09/08/2002.

⁽¹⁷⁾ European Credit Sector Associations (ECSA's). Στη σύνθεσή τους συμμετέχουν η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία (ΕΤΟ), ο Ομίλος των Ευρωπαϊκών Αποταμιευτικών Τραπεζών (ESBG) και η Ένωση Συνεταιριστικών Τραπεζών (EACB).

ποιοποιημένης πρότασης Οδηγίας, επιστολή προς τον αρμόδιο για θέματα Εσωτερικής Αγοράς Επίτροπο κ. Bolkestein⁽¹⁸⁾, εκφράζοντας την ανησυχία τους για τη διαδικασία διαβούλευσης της Ευρωπαϊκή Επιτροπής με τους αρμόδιους φορείς της αγοράς. Με τη συγκεκριμένη επιστολή τονίστηκε ειδικότερα η ανάγκη διαφάνειας και καλλιέργειας διαλόγου των εμπλεκόμενων φορέων της αγοράς με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προκειμένου να αποφεύγονται στο μέλλον τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν κατά τη διάρκεια της αρχικής πρότασης Οδηγίας και τα οποία οδήγησαν σε μεγάλες καθυστερήσεις.

3. Η ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΒΡΑΧΥΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΧΡΕΟΓΡΑΦΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΖΩΝΗ

Με την εισαγωγή του ευρώ είναι σαφές ότι ενισχύθηκαν οι διαδικασίες ολοκλήρωσης των ευρωπαϊκών χρηματαγορών. Η καθιέρωση και λειτουργία του συστήματος TARGET για τη μεταφορά πληρωμών μεγάλης αξίας και η εισαγωγή των επιτοκίων αναφοράς για το ευρώ – του Euribor και του Eonia – βοήθησαν σημαντικά στην κατεύθυνση της ολοκλήρωσης των ευρωπαϊκών χρηματαγορών. Ωστόσο εξακολουθούν να υπάρχουν τμήματα της Ευρωαγοράς⁽¹⁹⁾ όπου ο βαθμός ολοκλήρωσης είναι περιορισμένος, όπως η αγορά των repos, των βραχυπρόθεσμων χρεογράφων και η χρηματαγορά εγγυήσεων (secured money market).

Δεδομένου ότι η ολοκλήρωση των ευρωπαϊκών χρηματοοικονομικών αγορών αποτελεί βασική προϋπόθεση για την πλήρη συγκέντρωση των ωφελειών του ενιαίου νομίσματος και τη βέλτιστη κατανομή του κεφαλαίου στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα υποστηρίζει πρωτοβουλίες από τον ιδιωτικό τομέα, που στοχεύουν στη βελτίωση της παρούσας κατάστασης των ευρωπαϊκών χρηματαγορών.

Το Σεπτέμβριο του 2002, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δημοσίευσε δελτίο τύπου για την έναρξη διαδικασίας διαβούλευσης με θέμα το βαθμό ολοκλήρωσης της αγοράς βραχυπρόθεσμων χρεογράφων στην Ευρωζώνη, αποδεχόμενη αίτημα δύο φορέων της αγοράς, του ACI (The Financial Markets Association) και του EFMLG (European Financial Market Lawyers Group⁽²⁰⁾). Η διαβούλευση αφορά το περιεχόμενο τριών κειμένων:

- του κειμένου του ACI, στο οποίο περιγράφονται οι στόχοι και οι διαδικασίες της διαβούλευσης,
- της έκθεσης του EURIBOR-ACI με τίτλο *“The Short-Term Paper Market in Europe”*, και
- της έκθεσης του EFMLG με τίτλο *“The Money Market: Legal Aspects of Short-Term Securities”*.

Στην έκθεση του EFMLG⁽²¹⁾ περιγράφονται λεπτομερώς οι διαφορές στο θεσμικό πλαίσιο των εθνικών αγορών βραχυπρόθεσμων χρεογράφων, καθώς και στο ισχύον κανονιστικό και φορολογικό καθεστώς. Δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην αγορά των βραχυπρόθεσμων χρεογράφων (Commercial Paper – CP), στα πιστοποιητικά καταθέσεων (Certificate of Deposit CD’s) και στους μεσοπρόθεσμους πιστωτικούς τίτλους (medium-term notes – MTN’s). Τα βασικά νομικά εμπόδια για την ολοκλήρωση της αγοράς των βραχυπρόθεσμων χρεογράφων στην Ευρωζώνη, σύμφωνα με τα συμπεράσματα της έκθεσης, αφορούν ειδικότερα:

- στους εθνικούς νομικούς ορισμούς των βραχυπρόθεσμων χρεογράφων,
- στο νομικό προσδιορισμό των φυσικών και νομικών προσώπων που είναι εξουσιοδοτημένα να εκδίδουν τέτοια χρεόγραφα,
- στο ελάχιστο απαιτούμενο ποσό για την έκδοση,
- στην υποχρέωση ή την έλλειψη υποχρέωσης για συνοδευτικό ενημερωτικό φυλλάδιο, λόγω καινούργιας έκδοσης,

⁽¹⁸⁾ Η σχετική επιστολή είναι διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση της FBE:

<http://www.fbe.be/pdf/Prospectus%20consul.Web%20version.pdf>.

⁽¹⁹⁾ Η Ευρωαγορά συντίθεται από τη διατραπεζική αγορά, την αγορά συναλλάγματος και την αγορά χρηματοπιστωτικών χρεογράφων, δηλαδή ομολόγων του δημοσίου ή τραπεζών, εντόκων γραμματίων, και βραχυπρόθεσμων χρεογράφων (commercial paper, banker’s acceptance, CD’s future contracts, future options, swaps, repos κ.λπ.). Η Ευρωαγορά αποτελεί σημαντικό τμήμα της διεθνούς χρηματαγοράς.

⁽²⁰⁾ Περισσότερες πληροφορίες για τους δύο αυτούς φορείς της αγοράς διατίθενται στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις <http://www.aciforex.com> και <http://www.efmlg.org>.

⁽²¹⁾ Το πλήρες κείμενο του EFMLG είναι διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.ecb.int/pub/cons/aci/efmlgreport.pdf>.

- στο φόρο παρακράτησης που συνδέεται με την εκάστοτε πληρωμή,
- στους περιορισμούς που τίθενται στους ΟΣΕΚΑ να επενδύουν σε τέτοιου τύπου χρεόγραφα, και
- στο βαθμό επέμβασης του εθνικού κανονιστικού και εποπτικού πλαισίου.

Γ' ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

1. ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΠΙΣΤΗ

Στις 11 Σεπτεμβρίου 2002 υποβλήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εναρμόνιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που διέπουν τις πιστώσεις που χορηγούνται στους καταναλωτές⁽²²⁾. Με την εν λόγω πρόταση Οδηγίας σκοπείται η αναθεώρηση του υφιστάμενου καθεστώτος που διέπει την καταναλωτική πίστη σε κοινοτικό επίπεδο⁽²³⁾ και προτείνονται σημαντικές και εκτεταμένες αλλαγές σε σχέση με τα ισχύοντα. Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση της πρότασης Οδηγίας, οι δύο κύριοι λόγοι που υπαγορεύουν την αναθεώρηση της Οδηγίας είναι οι σημαντικές διαφοροποιήσεις που εντοπίζονται στις νομοθεσίες των κρατών μελών στον τομέα των πιστώσεων και το γεγονός ότι η Οδηγία 87/102/ΕΟΚ δεν ανταποκρίνεται πλέον επαρκώς στη σημερινή πραγματικότητα της αγοράς της καταναλωτικής πίστης.

Η πρόταση Οδηγίας χωρίζεται σε δώδεκα επιμέρους θεματικά κεφάλαια, το περιεχόμενο των οποίων αφορά, συνοπτικά, στα ακόλουθα:

(α) Το **πρώτο κεφάλαιο** (άρθρα 1-3) περιλαμβάνει το σκοπό, τους ορισμούς και το πεδίο εφαρμογής της πρότασης Οδηγίας. Οι αλλαγές που επέρχονται με το κεφάλαιο αυτό είναι εκτεταμένες, καθώς διευρύνεται ουσιαστικά το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας, προκειμένου να καλύπτονται εκτός από τις συμβάσεις πίστωσης και οι συμβάσεις εγγύησης που συνάπτονται από καταναλωτές. Στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας συνεχίζουν να μην εμπίπτουν οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο τη χορήγηση πίστωσης για την απόκτηση ή μετατροπή ακινήτων, οι οποίες αποτελούν πάντως αντικείμενο της Σύστασης 2001/193/ΕΚ της Επιτροπής⁽²⁴⁾ για την προσυμβατική ενημέρωση για τα στεγαστικά δάνεια. Αντίθετα, δεν εξαιρούνται πλέον από το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας οι συμβάσεις που αφορούν ποσά κατώτερα των 200 ευρώ ή ανώτερα των 20.000 ευρώ, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 2 της Οδηγίας 87/102/ΕΟΚ.

Στο κεφάλαιο αυτό εισάγεται, επίσης, για τις ανάγκες της Οδηγίας μεγάλος αριθμός νέων ορισμών, όπως ενδεικτικά του “μεσίτη πιστώσεων”, της “σύμβασης εγγύησης”, του “συνολικού χρεωστικού επιτοκίου”, του “χρεωστικού επιτοκίου”, της “υπολειμματικής αξίας”, του “συνολικού κόστους της πίστωσης”, ενώ επέρχονται αρκετές διαφοροποιήσεις στους προβλεπόμενους ήδη στην Οδηγία 87/102/ΕΟΚ ορισμούς, όπως εκείνος του “πιστωτικού φορέα” και του “συνολικού κόστους της πίστωσης για τον καταναλωτή”.

(β) Το **δεύτερο κεφάλαιο** (άρθρα 4-6) περιέχει κατεξοχήν νέες διατάξεις, καθώς αφορά στις πληροφορίες

⁽²²⁾ COM (2002) 443 τελικό, 11/09/2002.

⁽²³⁾ Η καταναλωτική πίστη ρυθμίζεται μέχρι στιγμής σε κοινοτικό επίπεδο από την Οδηγία 87/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 22ας Δεκεμβρίου 1986 για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που διέπουν την καταναλωτική πίστη, η οποία τροποποιήθηκε με τις Οδηγίες 90/88/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 22ας Φεβρουαρίου 1990 και 98/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Φεβρουαρίου 1998.

⁽²⁴⁾ Σύσταση 2001/193/ΕΚ σχετικά με τις προσυμβατικές πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στους καταναλωτές από πιστωτές που χορηγούν στεγαστικά δάνεια (ΕΕ L069, 10/03/2001).

και πρακτικές που πρέπει να εφαρμόζονται σε προσυμβατικό επίπεδο. Στο άρθρο 5 της πρότασης Οδηγίας εισάγεται απαγόρευση κάθε διαδικασίας σύναψης σύμβασης πίστωσης ή εγγύησης εκτός εμπορικών καταστημάτων υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 1 της Οδηγίας 85/577/ΕΟΚ⁽²⁵⁾, ενώ με το άρθρο 6 καθιερώνεται η υποχρέωση παροχής αμοιβαίας πληροφόρησης σε προσυμβατικό επίπεδο μεταξύ καταναλωτή και πιστωτικού φορέα.

Ειδικότερα, καθιερώνεται η υποχρέωση του καταναλωτή και του εγγυητή να δίνουν ακριβείς και πλήρεις απαντήσεις στα ερωτήματα που τίθενται από τον πιστωτικό φορέα και το μεσίτη πιστώσεων, προκειμένου να είναι σε θέση οι τελευταίοι να εκτιμήσουν την οικονομική κατάσταση και την ικανότητα του καταναλωτή και του εγγυητή για την εξόφληση της πίστωσης. Αντίστοιχα, καθιερώνεται για τον πιστωτικό φορέα και το μεσίτη πιστώσεων η υποχρέωση παροχής εξατομικευμένης πληροφόρησης στον καταναλωτή σε προσυμβατικό επίπεδο σχετικά με τη σύμβαση πίστωσης, την οποία πρόκειται να συνάψει.

Στο ίδιο άρθρο ορίζεται, επίσης, ότι ο πιστωτικός φορέας και ενδεχομένως ο μεσίτης πιστώσεων, πρέπει να αναζητούν, μεταξύ των συμβάσεων πίστωσης που προσφέρουν ή για τις οποίες διαμεσολαβούν, το είδος και το συνολικό ποσό της πίστωσης που ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες του καταναλωτή.

- (γ) Στο τρίτο κεφάλαιο (άρθρα 7-8) εντάσσονται ρυθμίσεις για την προστασία της ιδιωτικής ζωής. Ειδικότερα ορίζεται ότι τα προσωπικά δεδομένα που συγκεντρώνονται βάσει του άρθρου 6 της πρότασης Οδηγίας δεν μπορούν να υποβάλλονται σε επεξεργασία για άλλο σκοπό εκτός της εκτίμησης του κινδύνου μη εκτέλεσης της σύμβασης και της δυνατότητας του καταναλωτή και του εγγυητή για εξόφληση της πίστωσης.

Περαιτέρω, με το άρθρο 8 καθιερώνεται η υποχρέωση για τα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν στην επικράτειά τους την εκμετάλλευση μιας κεντρικής βάσης δεδομένων, με στόχο την καταχώρηση των καταναλωτών και των εγγυητών που έχουν αθετήσει υποχρεώσεις καταβολής πληρωμής, ενώ προβλέπεται δυναμικά και η σύσταση κεντρικών βάσεων θετικών δεδομένων.

- (δ) Το **τέταρτο κεφάλαιο** (άρθρα 9-11), περιέχει ρυθμίσεις για το στάδιο της κατάρτισης των συμβάσεων πίστωσης και εγγύησης. Το άρθρο 9 φέρει τον τίτλο “υπεύθυνος δανεισμός” και εισάγει την αρχή, σύμφωνα με την οποία προϋποτίθεται η εκ των προτέρων εκτίμηση από τον πιστωτικό φορέα – με κάθε μέσο που έχει στη διάθεσή του – της τήρησης από τον καταναλωτή και τον εγγυητή των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη σύμβαση.

Στο άρθρο 10 περιέχονται οι πληροφορίες που πρέπει να αναφέρονται στη σύμβαση πίστωσης ή εγγύησης, ενώ στο άρθρο 11 καθιερώνεται δικαίωμα υπαναχώρησης του καταναλωτή από την αποδοχή της σύμβασης πίστωσης εντός προθεσμίας δεκατεσσάρων ημερολογιακών ημερών.

- (ε) Με τις διατάξεις του **πέμπτου κεφαλαίου** (άρθρα 12-14) εισάγονται διαφοροποιήσεις ως προς τον τρόπο υπολογισμού και τα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνονται στο συνολικό ετήσιο πραγματικό επιτόκιο (ΣΕΠΕ), ενώ προβλέπονται και οι κανόνες που θα ισχύουν σε ό,τι αφορά το συνολικό χρεωστικό επιτόκιο και το χρεωστικό επιτόκιο (σχετικά είναι και τα παραρτήματα I, II και III της πρότασης Οδηγίας).

- (στ) Στο **έκτο κεφάλαιο** (άρθρο 15) της πρότασης Οδηγίας απαριθμούνται συγκεκριμένες ρήτρες που, εφόσον περιλαμβάνονται σε συμβάσεις πίστωσης ή εγγύησης, θα θεωρούνται καταχρηστικές⁽²⁶⁾.

- (ζ) Το **έβδομο κεφάλαιο** (άρθρα 16-19) αφορά στην εκτέλεση της σύμβασης πίστωσης και καθιερώνει, επίσης, αρκετές νέες διατάξεις σε σχέση με το υφιστάμενο καθεστώς. Ειδικότερα, στο κεφάλαιο αυτό ρυθμίζονται η πρόωρη εξόφληση, η εκχώρηση δικαιωμάτων, η απαγόρευση της χρήσης συναλλαγματικών και άλλων τίτλων για την εξόφληση των υποχρεώσεων της σύμβασης πίστωσης, καθώς και οι προϋποθέσεις αλληλέγγυας ευθύνης προμηθευτή και πιστωτικού φορέα.

- (η) Στο **όγδοο** (άρθρα 20-22) και το **ένατο κεφάλαιο** (άρθρο 23) ρυθμίζονται ειδικά συγκεκριμένες κατηγορίες

⁽²⁵⁾ Οδηγία 85/577/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 20ης Δεκεμβρίου 1985 για την προστασία των καταναλωτών κατά τη σύναψη συμβάσεων εκτός εμπορικού καταστήματος (ΕΕ L 372, 31/12/1985).

⁽²⁶⁾ Το άρθρο αυτό θα εφαρμόζεται με την επιφύλαξη της εφαρμογής της Οδηγίας 93/13/ΕΟΚ για τις καταχρηστικές ρήτρες σε συμβάσεις, (ΕΕ L95 21/04/1993, σελ. 29 επ).

συμβάσεων πίστωσης, όπως η σύμβαση πίστωσης που προβλέπει την ανασύσταση του κεφαλαίου, η σύμβαση πίστωσης υπό μορφή προκαταβολής σε τρεχούμενο λογαριασμό ή υπό μορφή χρεωστικού λογαριασμού, η σύμβαση πίστωσης αόριστης διάρκειας και η εκτέλεση της σύμβασης εγγύησης.

- (θ) Στο **δέκατο κεφάλαιο** (άρθρα 24-27) εισάγονται νέες ρυθμίσεις σχετικά με την όχληση και απαίτηση οφειλών, την τυχόν υπέρβαση του συνολικού ποσού της πίστωσης και τις σιωπηρές υπεραναλήψεις, καθώς και τους όρους υπό τους οποίους μπορούν να ανακτηθούν τα αγαθά για τις συμβάσεις πίστωσης που συνάφθηκαν για την αγορά αγαθών και την είσπραξη οφειλών.
- (ι) Στο **ενδέκατο κεφάλαιο** (άρθρα 28-29) της πρότασης Οδηγίας καθιερώνονται υποχρεώσεις για τα κράτη μέλη σε ό,τι αφορά την καταχώρηση των πιστωτικών φορέων και των μεσιτών πιστώσεων, και ορίζονται οι υποχρεώσεις που πρέπει να τηρούν οι τελευταίοι.
- (ια) Τέλος, το **δωδέκατο κεφάλαιο** (άρθρα 30-38) περιέχει τις τελικές διατάξεις της πρότασης Οδηγίας, με τις οποίες καθιερώνεται, μεταξύ άλλων, η αρχή της μέγιστης εναρμόνισης και ο επιτακτικός χαρακτήρας των διατάξεων της Οδηγίας, η προώθηση της εξωδικαστικής ρύθμισης των καταναλωτικών διαφορών που αφορούν τις συμβάσεις πίστωσης και το βάρος της απόδειξης.

3. ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΜΠΟΡΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ

Στις 9 Οκτωβρίου 2002, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων η Οδηγία 2002/65/ΕΚ, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 23ης Σεπτεμβρίου 2002, σχετικά με την εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές και την τροποποίηση των Οδηγιών 90/619/ΕΚ, 97/7ΕΚ, και 98/27/ΕΚ⁽²⁷⁾. Οι διατάξεις της εν λόγω Οδηγίας έχουν παρουσιαστεί διεξοδικά στο προηγούμενο τεύχος του ΔΕΛΤΙΟΥ, στην ίδια στήλη⁽²⁸⁾.

Δ' ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ – ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ – ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΙΚΡΗΣ ΑΞΙΑΣ

Η Επιτροπή Συστημάτων Πληρωμών και Διακανονισμού (Committee on Payments and Settlement Systems) που λειτουργεί υπό την αιγίδα της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών (BIS) δημοσίευσε το Σεπτέμβριο του 2002 μελέτη αναφορικά με τα ζητήματα πολιτικής κατεύθυνσης που θα πρέπει να ακολουθήσουν οι εθνικές κεντρικές τράπεζες, λόγω των νέων συνθηκών που έχουν διαμορφωθεί στις αγορές πληρωμών μικρής αξίας⁽²⁹⁾. Η μελέτη που βασίστηκε στην ανάλυση των εξελίξεων της αγοράς στις χώρες του G-10 και την Αυστραλία,

⁽²⁷⁾ ΕΕ L271 9/10/2002, σελ. 16-24.

⁽²⁸⁾ Βλέπε σχετικά ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΕΤ, Απρίλιος-Ιούνιος 2002, σελ. 95.

⁽²⁹⁾ Το πλήρες κείμενο της μελέτης είναι διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.bis.org/publ/cpss50.pdf>. Στην έννοια “αγορές πληρωμών μικρής αξίας” περιλαμβάνονται τα χρησιμοποιούμενα συστήματα και μέσα πληρωμών μικρής αξίας, το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο που τα διέπει, η δομή και ο τρόπος λειτουργίας τους, καθώς και τα εφαρμοζόμενα τεχνικά πρότυπα και οι υποδομές υποστήριξής τους.

προτείνει την καθιέρωση τεσσάρων βασικών στόχων πολιτικής για την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας και της ασφάλειας των αγορών πληρωμών μικρής αξίας. Οι στόχοι αυτοί, οι οποίοι μπορούν να υιοθετηθούν όχι μόνο από τις Κεντρικές Τράπεζες αλλά και από άλλους δημόσιους φορείς, επιφορτισμένους με την αρμοδιότητα της ασφάλειας και καλής λειτουργίας των αγορών αυτού του τύπου, είναι οι ακόλουθοι:

- Υιοθέτηση νομικών και κανονιστικών πρωτοβουλιών για την ανάπτυξη της αγοράς και της καινοτομίας.
- Προώθηση των συνθηκών ανταγωνισμού της αγοράς.
- Υποστηρικτική δράση για την ανάπτυξη αποτελεσματικών τεχνικών προτύπων και συμφωνιών διαμόρφωσης κατάλληλων υποδομών.
- Παροχή υπηρεσιών από τις κεντρικές τράπεζες προς την κατεύθυνση της αποτελεσματικότητας της συγκεκριμένης αγοράς.

Όπως τονίζεται στα συμπεράσματα της εν λόγω μελέτης, ο βαθμός και ο τρόπος υιοθέτησης των προαναφερθέντων στόχων εξαρτάται από τις ειδικότερες συνθήκες κάθε εγχώριας αγοράς, από το βαθμό προόδου και ανάπτυξης της εσωτερικής αγοράς πληρωμών μικρής αξίας, ενώ στην περίπτωση των αγορών στις αναπτυσσόμενες χώρες ενδέχεται να είναι αναγκαία και η υιοθέτηση πρωτοβουλιών προληπτικού χαρακτήρα. Σε κάθε περίπτωση ο ρόλος της εθνικής κεντρικής τράπεζας θα πρέπει να προσαρμόζεται ανάλογα με την πρόοδο της οικονομίας και της ειδικότερης αγοράς.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

1. ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΑ “ΠΡΟΤΥΠΑ ΕΠΙΒΛΕΨΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΙΚΡΗΣ ΑΞΙΑΣ ΣΕ ΕΥΡΩ”

Στο πλαίσιο του καταστατικού ρόλου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ως εποπτεύουσας αρχής για την ομαλή λειτουργία των συστημάτων πληρωμών, εκδόθηκε, τον Ιούλιο, κείμενο διαβούλευσης με τους ενδιαφερόμενους εθνικούς φορείς, αναφορικά με την επέκταση της εφαρμογής ορισμένων από τις “βασικές αρχές για τα συστημικά σημαντικά συστήματα πληρωμών”⁽³⁰⁾ στα συστήματα πληρωμών μικρής αξίας που λειτουργούν στο εσωτερικό των κρατών μελών της Ευρωζώνης⁽³¹⁾.

Ειδικότερα προτείνεται η υιοθέτηση και στα συστήματα πληρωμών μικρής αξίας σε ευρώ των έξι από τις δέκα προαναφερθείσες βασικές αρχές για τα συστημικά σημαντικά συστήματα πληρωμών και συγκεκριμένα:

- της βασικής αρχής I - Νομικό Πλαίσιο,
- της βασικής αρχής II - Κατανόηση Χρηματοοικονομικών Κινδύνων,
- της βασικής αρχής VII - Ασφάλεια και Λειτουργική Αξιπιστία,
- της βασικής αρχής VIII - Αποδοτικότητα,
- της βασικής αρχής IX - Κριτήρια Πρόσβασης και
- της βασικής αρχής X - Διοικητική Οργάνωση.

Όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς είχαν προθεσμία μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου 2002 να αποστείλουν τις παρατηρήσεις τους, συνοψίζοντας τη θέση τους σε τρία βασικά ερωτήματα. Σε ό,τι αφορά την Ελλάδα, σύμφωνα με δημοσιευμένο κατάλογο της Τράπεζας της Ελλάδος, τα συστήματα πληρωμών της χώρας, που οφείλουν να τηρούν τα πρότυπα επίβλεψης για τα συστήματα πληρωμών μικρής αξίας σε ευρώ είναι τα συστήματα της εταιρείας ΔΙΑΣ ΑΕ και το Γραφείο Συμφητισμού.

⁽³⁰⁾ “Core Principles for Systemically Important Payment Systems”, January 2001, δημοσιευμένο στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.bis.org/publ/cpss43.htm>. Υπενθυμίζεται ότι οι εν λόγω “βασικές αρχές” έχουν εκδοθεί από την Επιτροπή Συστημάτων Πληρωμών και Διακανονισμού (CPSS) της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών (BIS).

⁽³¹⁾ Το πλήρες κείμενο διαβούλευσης της ΕΚΤ βρίσκεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.ecb.int/pub/cons/retailps/pcetailpsel.pdf>.

2. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΩΜΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Το Σεπτέμβριο του 2002, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δημοσίευσε κείμενο διαβούλευσης αναφορικά με τα θέματα που το Ευρωσύστημα θεωρεί σημαντικά για την ανάπτυξη, στο πλαίσιο της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς, των ηλεκτρονικών πληρωμών μικρής αξίας⁽³²⁾.

Στη μελέτη του Ευρωσυστήματος αναλύονται διεξοδικά όλα τα συναφή με τις ηλεκτρονικές πληρωμές ζητήματα και ειδικότερα:

- ο κύκλος των ηλεκτρονικών πληρωμών και οι εξελίξεις σε νέα προϊόντα,
- το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τις ηλεκτρονικές πληρωμές και ειδικότερα το περιοχόμενο και τυχόν κενά των κοινοτικών Οδηγιών για το ηλεκτρονικό εμπόριο⁽³³⁾, το ηλεκτρονικό χρήμα⁽³⁴⁾ και τις ηλεκτρονικές υπογραφές⁽³⁵⁾,
- η ασφάλεια των ηλεκτρονικών πληρωμών και τα διάφορα υποδείγματα κρυπτογράφησης των συναλλαγών που έχουν αναπτυχθεί από την αγορά, καθώς και
- ζητήματα πολιτικής σημασίας για την ανάπτυξη των ηλεκτρονικών πληρωμών (όπως η αποτελεσματικότητα και η ασφάλεια των ηλεκτρονικών μέσων πληρωμής) και νομισματικής πολιτικής, καθώς και ανάπτυξης διαπραγεζικών συστημάτων πληρωμών για αυτού του τύπου τις πληρωμές.

Η διαδικασία διαβούλευσης θα ολοκληρωθεί το Δεκέμβριο του τρέχοντος έτους.

Ε' ΝΟΜΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΟΔΗΓΙΑ 2002/58/ΕΚ ΤΗΣ 12ΗΣ ΙΟΥΛΙΟΥ 2002 ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΣΤΙΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Τον Ιούλιο του 2002, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων η Οδηγία 2002/58/ΕΚ σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών⁽³⁶⁾. Με την υιοθέτηση της Οδηγίας αυτής επιδιώκεται η εναρμόνιση των διατάξεων των κρατών μελών, προκειμένου να διασφαλιστεί ισοδύναμο επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών – ιδίως το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή – όσον αφορά την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών σε συνδυασμό με τη διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των δεδομένων αυτών και των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών στην Κοινότητα. Οι διατάξεις της Οδηγίας 2002/58/ΕΚ εξειδικεύουν και συμπληρώνουν την Οδηγία 95/46/ΕΚ.

Με την Οδηγία αυτή καθιερώνονται συγκεκριμένες υποχρεώσεις για τους φορείς παροχής διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τους φορείς παροχής του δημόσιου δικτύου επικοινωνιών, οι οποίες αφορούν:

- στην ασφάλεια του δικτύου και των υπηρεσιών του φορέα,
- στο απόρρητο των επικοινωνιών και ειδικότερα στην απαγόρευση της ακρόασης, υποκλοπής, αποθήκευσης ή άλλου είδους παρακολούθησης ή επιτήρησης των επικοινωνιών και των συναφών δεδομένων

⁽³²⁾ Το πλήρες κείμενο με τις θέσεις της ΕΚΤ για τις “ηλεκτρονικές πληρωμές στην Ευρώπη” είναι διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://www.ecb.int/events/conf/other/epayments/epayments.pdf>.

⁽³³⁾ Οδηγία 2000/31/ΕΚ, ΕΕ L178, 17/7/2002, σελ. 1-16.

⁽³⁴⁾ Οδηγία 2000/46/ΕΚ, ΕΕ L275, 27/10/2002, σελ. 39-43.

⁽³⁵⁾ Οδηγία 1999/93/ΕΚ, ΕΕ L013, 19/1/200, σελ. 12-20.

⁽³⁶⁾ ΕΕ L 207, 31/07/2002, σελ. 37-47.

κίνησης από πρόσωπα πλην των χρηστών, χωρίς τη συγκατάθεση των ενδιαφερομένων χρηστών, εκτός αν υπάρχει σχετική νόμιμη άδεια (για λόγους διαφύλαξης της εθνικής ασφάλειας, της εθνικής άμυνας, της δημόσιας ασφάλειας και για την πρόληψη, διερεύνηση, διαπίστωση και δίωξη ποινικών αδικημάτων), ή της άνευ αδείας χρησιμοποίησης του συστήματος ηλεκτρονικών επικοινωνιών, όπως προβλέπεται στο άρθρο 13 παράγραφος 1 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ.

Αν και οι διατάξεις της Οδηγίας αφορούν κυρίως στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, ωστόσο ενδιαφέρουν και τα πιστωτικά ιδρύματα στο βαθμό που παρέχουν στην πελατεία τους προϊόντα και υπηρεσίες μέσω ηλεκτρονικών επικοινωνιών (phone banking, mobile banking, internet banking κ.ά.).

ΣΤ' ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 1606/2002 ΤΗΣ 19ΗΣ ΙΟΥΛΙΟΥ 2002 ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

Το Σεπτέμβριο του 2002, δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ο Κανονισμός 1606/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εφαρμογή των διεθνών λογιστικών προτύπων⁽³⁷⁾.

Με τον εν λόγω Κανονισμό καθιερώθηκε η υιοθέτηση και η χρήση από τις κοινοτικές επιχειρήσεις των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards - IAS), προκειμένου να εναρμονιστούν οι χρηματοοικονομικές πληροφορίες που παρουσιάζονται από αυτές.

Με την υιοθέτηση του Κανονισμού, οι διατάξεις του οποίου εφαρμόζονται στους ενοποιημένους λογαριασμούς εισηγμένων στο χρηματιστήριο εταιρειών για κάθε οικονομικό έτος από την 1η Ιανουαρίου 2005 και εφεξής, επιδιώκεται να εξασφαλιστεί ένα υψηλό επίπεδο διαφάνειας και συγκρισιμότητας των οικονομικών καταστάσεων και, ως εκ τούτου, η αποτελεσματική λειτουργία της ενιαίας ευρωπαϊκής κεφαλαιαγοράς και εν γένει της εσωτερικής αγοράς.

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του Κανονισμού, τα κράτη μέλη έχουν, πάντως, τη διακριτική ευχέρεια να επιτρέπουν ή να υποχρεώνουν και τις μη εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρείες να καταρτίζουν τους ενοποιημένους ή/και τους ετήσιους λογαριασμούς τους σύμφωνα με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, που υιοθετούνται από την Επιτροπή βάσει της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 6 παράγραφος 2.

Ζ' ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

1. ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Στις 5 Ιουλίου 2002, εκδόθηκε Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών αναφορικά με

⁽³⁷⁾ ΕΕ L 243, 11/09/2002, σελ. 1-4.

ένα πλαίσιο προώθησης της οικονομικής συμμετοχής των εργαζομένων⁽³⁸⁾ στα κέρδη και στα αποτελέσματα των επιχειρήσεων – είτε άμεσα με τη συμμετοχή στα κέρδη είτε έμμεσα με τη συμμετοχή των εργαζομένων στο μετοχικό κεφάλαιο. Όπως παρατηρείται στην εισαγωγή της Ανακοίνωσης, πολλές μελέτες και συγκεκριμένα παραδείγματα αποδεικνύουν ότι, εάν εφαρμοστεί σωστά, η οικονομική συμμετοχή των εργαζομένων όχι μόνο αυξάνει την παραγωγικότητα, την ανταγωνιστικότητα και την αποδοτικότητα των επιχειρήσεων, αλλά μπορεί, επίσης, να ενθαρρύνει τη συμμετοχή των εργαζομένων, να βελτιώσει την ποιότητα της εργασίας και να συμβάλει στην αύξηση της κοινωνικής συνοχής.

Η Ανακοίνωση αποτελεί συνέχεια μιας σειράς από προηγούμενες πρωτοβουλίες σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης⁽³⁹⁾ και έχει ως κύριους στόχους:

- την παροχή προσανατολισμού για την περαιτέρω ανάπτυξη της οικονομικής συμμετοχής των εργαζομένων στην Ευρώπη με τη διατύπωση ενός συνόλου γενικών αρχών,
- την προώθηση της ευρύτερης χρήσης των συστημάτων οικονομικής συμμετοχής των εργαζομένων σε ολόκληρη την Ευρώπη με την παρουσίαση ενός πλαισίου κοινοτικής δράσης για τα έτη 2002-2004,
- την εξέταση των διακρατικών εμποδίων που προς το παρόν εμποδίζουν την εισαγωγή πανευρωπαϊκών συστημάτων οικονομικής συμμετοχής και την πρόταση συγκεκριμένων ενεργειών για την αντιμετώπισή τους.

Οι προτεινόμενες από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέργειες εστιάζονται στη διαμόρφωση ευνοϊκού περιβάλλοντος για την οικονομική συμμετοχή, στην ανάπτυξη του κοινωνικού διαλόγου, στη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της οικονομικής συμμετοχής, στη βελτίωση της πληροφόρησης μέσω της έρευνας και της διεξαγωγής μελετών, στη δημιουργία δικτύων για την ενίσχυση της διάδοσης πληροφοριών και εμπειριών και στην οικονομική ενίσχυση πρωτοβουλιών για την οικονομική συμμετοχή των εργαζομένων.

2. ΣΥΜΦΩΝΙΑ-ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΗΛΕΡΓΑΣΙΑ

Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την εργασία, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προσκάλεσε τους κοινωνικούς εταίρους προκειμένου να διαπραγματευτούν συμφωνίες για το συγχρονισμό της οργάνωσης της εργασίας, με στόχο την επίτευξη της εξισορρόπησης ευελιξίας και ασφάλειας.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο δεύτερο στάδιο της διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους προσκάλεσε τους τελευταίους σε διαπραγματεύσεις για την τηλεργασία.

Οι διαπραγματεύσεις ξεκίνησαν μεταξύ των οργανώσεων ETUC⁽⁴⁰⁾, UNICE/UEAPME⁽⁴¹⁾ και CEEP⁽⁴²⁾ στις 20 Σεπτεμβρίου 2001, με στόχο την επίτευξη συμφωνίας, η οποία θα εφαρμοζόταν στα κράτη μέλη των μερών που θα τη συνυπέγραφαν και στον ΕΟΧ. Η συμφωνία-πλαίσιο για την τηλεργασία υπογράφηκε από τα προαναφερθέντα μέρη στις 16 Ιουλίου 2002. Για τους σκοπούς της συμφωνίας-πλαίσιο, ως τηλεργασία νοείται το είδος εκείνο οργάνωσης και εκτέλεσης εργασίας με τη χρήση πληροφορικής τεχνολογίας, όπου, στο πλαίσιο μιας σύμβασης ή σχέσης εργασίας, η εργασία που θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί στις εγκαταστάσεις του εργοδότη, πραγματοποιείται σε τακτική βάση εκτός των εγκαταστάσεων του εργοδότη.

Στη συμφωνία-πλαίσιο ρυθμίζονται ο εθελοντικός χαρακτήρας της τηλεργασίας, οι συνθήκες εργασίας, η προ-

⁽³⁸⁾ COM (2002) 364 τελικό, 05/07/2002.

⁽³⁹⁾ Βλ. Έκθεση PEPPER I του 1991 για την “Προώθηση της συμμετοχής των εργαζομένων στα κέρδη και στα αποτελέσματα της επιχείρησης”, Σύσταση 92/443/ΕΟΚ του Συμβουλίου σχετικά με την προώθηση της συμμετοχής των εργαζομένων στα κέρδη και στα αποτελέσματα των επιχειρήσεων, Έκθεση PEPPER II (COM (96) 697) σχετικά με την εφαρμογή της Σύστασης 92/443/ΕΟΚ, Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την Έκθεση PEPPER II, με το οποίο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έκανε αρκετές εκκλήσεις για δράση στην Επιτροπή, στα κράτη μέλη και στους κοινωνικούς εταίρους με στόχο την ευρύτερη διάδοση των συστημάτων οικονομικής συμμετοχής.

⁽⁴⁰⁾ European Trade Union Confederation.

⁽⁴¹⁾ Union of Industrial and Employers' Confederation of Europe.

⁽⁴²⁾ European Center of Enterprises with Public Participation and of Enterprises of General Economic Interest.

στασία των προσωπικών δεδομένων, η προστασία της ιδιωτικής ζωής των εργαζομένων υπό καθεστώς τηλεργασίας, ο εξοπλισμός, ζητήματα υγείας και ασφάλειας, ο τρόπος οργάνωσης της εργασίας, η εξάσκηση, τα συλλογικά δικαιώματα των εργαζομένων, ο τρόπος εφαρμογής και η παρακολούθηση της τήρησης της συμφωνίας.

Η΄ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ

ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ 40 ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ FATF ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Σε συνέχεια του κειμένου διαβούλευσης της FATF (Financial Action Task Force on Money Laundering) για την αναθεώρηση των 40 Συστάσεων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες⁽⁴³⁾, η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Ομοσπονδία (ΕΤΟ) δημοσίευσε τον Αύγουστο του 2002 κείμενο θέσεων με τις παρατηρήσεις του Ευρωπαϊκού Πιστωτικού Τομέα για το συγκεκριμένο θέμα⁽⁴⁴⁾.

Εκφράζοντας την απόλυτη ικανοποίησή τους για τη διαπίστωση της αναγκαιότητας αναθεώρησης των 40 Συστάσεων, δώδεκα χρόνια μετά την επιτυχή εφαρμογή τους, οι εθνικές ενώσεις τραπεζών που συμμετέχουν στην ΕΤΟ τοποθετήθηκαν ως προς τα ειδικότερα ζητήματα που θέτει το κείμενο διαβούλευσης της FATF. Σύμφωνα με την ΕΤΟ, κάθε μέτρο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες πρέπει:

- να βασίζεται σε εμπειρικές αναλύσεις κινδύνου,
- να είναι αποτελεσματικό και αναλογικό με τον κίνδυνο που επιδιώκεται να καταπολεμηθεί,
- να στοχεύει στη μεγαλύτερη δυνατή εναρμόνιση των νομοθεσιών, με την υιοθέτηση ενός πλαισίου γενικών κανόνων,
- να μην επικαλύπτεται ή να αντιφάσκει με κανόνες που εκδίδονται από άλλους, αρμόδιους για το ίδιο θέμα, οργανισμούς.

Η διαδικασία της πρώτης διαβούλευσης επί του κειμένου της FATF ολοκληρώθηκε στις 31 Αυγούστου του 2002, ενώ μέχρι το τέλος του έτους αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί το αναθεωρημένο κείμενο, στο οποίο θα ενσωματωθούν οι παρατηρήσεις όλων των αρμόδιων φορέων της αγοράς που απέστειλαν σχόλια.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

1. ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Στα τέλη Ιουνίου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπέβαλε πρόταση Κανονισμού σχετικά με την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω της τελωνειακής συνεργασίας⁽⁴⁵⁾.

⁽⁴³⁾ Το πλήρες κείμενο διαβούλευσης της FATF για την αναθεώρηση των 40 Συστάσεων περί “της πρόληψης χρήσης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες”, το οποίο δημοσιεύτηκε το Μάιο του 2002, είναι διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://www.fatf-gafi.org/pdf/Review40_en.pdf.

⁽⁴⁴⁾ Το πλήρες κείμενο με τα σχόλια της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ομοσπονδίας είναι διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://www.fbe.be/pdf/fbe_comments.pdf.

⁽⁴⁵⁾ COM (2002) 328 τελικό, 25/06/2002.

Σύμφωνα με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες η Οδηγία 2001/97/ΕΚ, με την οποία τροποποιήθηκε η Οδηγία 91/308/ΕΟΚ, θεσπίζει διατάξεις για τον έλεγχο σε κοινοτικό επίπεδο των κινήσεων μετρητών ύψους ίσου ή μεγαλύτερου των 15.000 ευρώ, εφόσον οι συναλλαγές πραγματοποιούνται μέσω χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Ωστόσο, μέχρι σήμερα, δεν προβλέπεται ένας αντίστοιχος έλεγχος όσον αφορά τις κινήσεις ρευστών διαθεσίμων στα εθνικά σύνορα των κρατών μελών. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα της έκθεσης “Moneyrenny”⁽⁴⁶⁾ η ποσότητα των ρευστών διαθεσίμων που μεταφέρονται με τον τρόπο αυτό είναι αρκετή ώστε να αποτελεί εν δυνάμει κίνδυνο για τα κοινοτικά και εθνικά συμφέροντα. Εν όψει των ανωτέρω, η Επιτροπή έκρινε σκόπιμο να συμπληρωθεί η Οδηγία 2001/97/ΕΚ κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, με τη θέσπιση ενός μηχανισμού καθιέρωσης ελέγχων επί των σημαντικών ποσών ρευστών διαθεσίμων που διέρχονται από τα εξωτερικά σύνορα της Κοινότητας.

Σύμφωνα με το πεδίο εφαρμογής της πρότασης Κανονισμού, το κατώτατο όριο, πάνω από το οποίο θα εφαρμόζεται έλεγχος με βάση την αρχή της υποχρέωσης δήλωσης⁽⁴⁷⁾, πρέπει να είναι το ίδιο με το κατώτατο όριο που ισχύει στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (δηλαδή 15.000 ευρώ). Το σύστημα ελέγχου θα εφαρμόζεται μόνο στα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από τις εθνικές τελωνειακές αρχές, ενώ θα αφορά τόσο την εισροή όσο και την εκροή ρευστών διαθεσίμων.

Με το άρθρο 3 καθορίζεται η αρχή της αυτοδίκαιης διαβίβασης (de plano jure) των πληροφοριών που συγκεντρώνονται κατά τον έλεγχο. Σε κάθε περίπτωση, στις πληροφορίες αυτές έχουν πρόσβαση αφενός μεν οι τελωνειακές υπηρεσίες των κρατών μελών (κράτος μέλος διαμονής και κράτος μέλος καταγωγής και προορισμού, ανάλογα με την περίπτωση) και αφετέρου οι αρμόδιες αρχές για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος των κρατών μελών. Όταν οι πράξεις νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες φαίνεται να αφορούν προϊόν απάτης ή οποιασδήποτε άλλης παράνομης δραστηριότητας που θίγει τα οικονομικά συμφέροντα της Κοινότητας, οι σχετικές πληροφορίες θα διαβιβάζονται στην Επιτροπή.

Τέλος, το άρθρο 5 προβλέπει την επιβολή κυρώσεων σε περιπτώσεις παραβάσεων. Στο άρθρο αυτό αναφέρονται μόνο οι κυρώσεις λόγω μη δήλωσης, ενώ δεν αναφέρονται οι κυρώσεις για πράξεις ξεπλύματος χρήματος, οι οποίες ενδεχομένως αποκαλύπτονται κατά τον τελωνειακό έλεγχο στο πλαίσιο των διατάξεων της πρότασης Κανονισμού. Οι πράξεις αυτού του είδους υπόκεινται σε ειδικό νομικό καθεστώς, το οποίο διαχωρίζεται σαφώς από το κοινοτικό τελωνειακό δίκαιο.

2. ΠΡΟΛΗΨΗ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΛΟΓΗΣΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΩΝ

Το Σεπτέμβριο του 2002 εκδόθηκε ο Κανονισμός 1580/2002⁽⁴⁸⁾ της Επιτροπής για την επιβολή συγκεκριμένων περιοριστικών μέτρων κατά ορισμένων φυσικών και νομικών προσώπων που συνδέονται με τον Οσάμα Μπιν Λάντεν, το δίκτυο της Αλ Κάιντα και τους Ταλιμπάν και για την κατάργηση του Κανονισμού 467/2001.

Με τον Κανονισμό αυτόν τροποποιείται, για δεύτερη φορά, ο Κανονισμός 881/2002 του Συμβουλίου με την προσθήκη στον κατάλογο του παραρτήματος Ι του Κανονισμού ορισμένων νέων φυσικών και νομικών προσώπων και ομάδων.

⁽⁴⁶⁾ Το σχέδιο “Moneyrenny” ήταν ένα κοινό σχέδιο, το οποίο εφαρμόστηκε από τις τελωνειακές υπηρεσίες των κρατών μελών από το Σεπτέμβριο του 1999 μέχρι το Φεβρουάριο του 2000 και αποσκοπούσε αφενός στον έλεγχο των διασυνοριακών κινήσεων ρευστών διαθεσίμων άνω των 10.000 ευρώ και αφετέρου στην εξακρίβωση του κατά πόσον η έκταση αυτών των κινήσεων αποτελούσε απειλή για την αποτελεσματικότητα των ήδη υφιστάμενων ελέγχων κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (“ξέπλυμα χρήματος”), οι οποίοι εφαρμόζονται από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

⁽⁴⁷⁾ Στο άρθρο 1 της Πρότασης Κανονισμού διευκρινίζεται ότι η δήλωση, αν και μπορεί να υποβληθεί κατά τη στιγμή της διέλευσης των συνόρων, δεν μπορεί να υποβληθεί εκ των υστέρων.

⁽⁴⁸⁾ ΕΕ L 237, 5/09/2002, σ. 3-5.